

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

№12

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

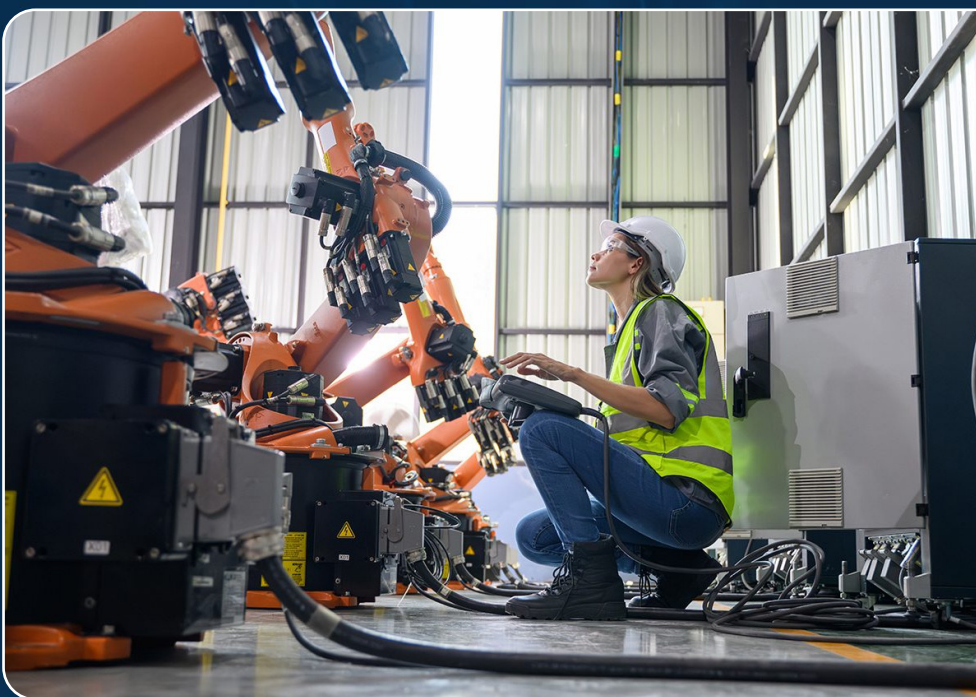
2025 dekabr

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 - Texnika fanlari
08.00.00 - Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 713 sahifa.
2025-yil, dekabr

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Muhammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellashtirish
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

RASMIY RIVOJLANISH YORDAMI (OFFICIAL DEVELOPMENT ASSISTANCE, ODA) ORQALI O'ZBEKISTONDA DAVLAT MOLIYASINI BOSHQARISH (PUBLIC FINANCIAL MANAGEMENT, PFM) TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	24
Pulatov Dilshod Haqberdiyevich, Ulug'ova Maftunabonu To'iqinovna	
INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN LEADING WHEAT-PRODUCING COUNTRIES.....	28
Turayeva Gulizahro	
BLOKCHEYN TIZIMLARI UCHUN XESH FUNKSIYALARNI TANLASH MEZONLARI VA SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI TAHLILI	32
Abduraximov Baxtiyor, Allanov Orif, Turdibekov Baxtiyor	
RIVOJLANGAN DAVLATLAR TAJRIBASI ASOSIDA KICHIK KORXONALARDA ISHLAB CHIQARISHNI SAMARALI TASHKIL ETISH MODELLARI: NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA	39
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
ISSIQLIK AKKUMULYATORINING RAZRYADLANISH JARAYONIDA SUYUQLIK QATLAMLARIDA HARORAT TAQSIMLANISHINING BIR O'LCHOVLI MODEL I	43
B.A. Hikmatov, M.S. Mirzayev	
ISLOM MOLIYASI TAMOYILLARI ASOSIDA YASHIL LOYIHALARNI MOLIYALASHTIRISH IMKONIYATLARI.....	49
Safarova Nasiba Gulmurod qizi	
ПРИМЕНЕНИЕ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫХ СИСТЕМ В ОБУЧЕНИИ СПЕЦИАЛИСТОВ ПО ИНФОРМАЦИОННЫМ ТЕХНОЛОГИЯМ.....	54
Даниярова Улбосын Куатбаевна	
YANGI TURDAGI IKKI QATLAMLI TRIKOTAJ TO'QIMALARI KO'RSATKICHLARINI KOMPLEKS BAHOLASH	58
Ergasheva Rashida Abdug'aniyevna	
HALQALI YIGIRISH MASHINASIDA BURAM UCHBURCHAGINING IP UZILISHIGA BOG'LIQLIGINI TADQIQI.....	62
Soliyev Azizbek Kamoldinovich	
НОВЫЕ ТЕНДЕНЦИИ ТУРИЗМА 2030: СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ОРИЕНТИРЫ И РЕКОМЕНДАЦИИ ДЛЯ УЗБЕКИСТАНА	69
Гольшева Елена Вячеславовна	
STRATEGIK JARAYONNING MODELLARI	76
Musayeva Dilnoza Dilshatovna	
МАТЕМАТИЧЕСКИЕ МОДЕЛИ ОЦЕНКИ СТОИМОСТИ КВАРТИР В МНОГОЭТАЖНЫХ ДОМАХ.....	81
Уринов Адхамжон Акбарович	
MATERIALLARNI MURAKKAB YASSI TRAEKTORIYALAR BO'YICHA DEFORMASIYALANTIRISHDA PLASTIK DEFORMASIYALANISH JARAYONLARI	88
A.Xakimov, X.Xakimov	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN LOYIHALARNI ISLOM MOLIYA INSTRUMENTLARI ORQALI MOLIYALASHTIRISH YO'LLARI.....	95
Xaitov Shaxzod Sharipboyevich	
SANOAT KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH CHORA-TADBIRLARINING KETMA KETLIGI	102
Xusanova Maloxat Mengnorovna	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA LOGISTIKA XARAJATLARI TAHLILI	107
Saidova Kamola Xoshimovna	

OZIQ-OVQAT SANOATINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK MUAMMOLAR VA ULARNI YECHISHNING METODOLOGIK YONDASHUVLARI	111
Tleuv Niyetulla Raxmanovich	
YUQORI MUSTAHKAM KOMPOZIT ARMATURALARDAN FOYDALANILGAN TEMIRBETON KONSTRUKSIYALARINING YUK KO'TARUVCHANLIGI VA UZOQ MUDDATLI DEFORMATSIYALARINI BAHOLASH	114
Mamajanova Odina Alisher qizi	
KORXONALARDA DAROMADLILIK KO'RSATKICHLARINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI	119
Farog'at Xo'jabekova, Eshankulova Nafisa Komiljon qizi	
TEMIR YO'L INFRATUZILMASIDA YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARINI QO'LLASH: CSR, ESG VA PRI ASOSIDA BARQAROR RIVOJLANISH STRATEGIYASINI SHAKLLANTIRISH	124
Abduraxmanova Muqaddas Toxtasinovna	
THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN OPTIMIZING MARKETING AND EDUCATIONAL PROCESSES IN HIGHER EDUCATION	128
Sadikov Shoxrux Shuhratovich	
BANK FAOLIYATIDA "YASHIL" MOLIYAVIY VOSITALARDAN FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	133
Abduraxmonov Alimardon Sodiq o'g'li	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN LOYIHALARNI ISLOM MOLIYA INSTRUMENTLARI ORQALI MOLIYALASHTIRISH YO'LLARI	139
Xaitov Shaxzod Sharipboyevich	
BOSHQARUV PSIXOLOGIYASIGA DOIR MUAMMOLARNI BARTARAF ETISHNING ZAMONAVIY YO'NALISHLARI	145
Aripov Oybek Abdullayevich	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIDA INNOVATSIYALARNI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARALARI	150
Karimov Nodirbek	
УТИЛИЗАЦИЯ ПОБОЧНЫХ ПРОДУКТОВ ПЕРЕРАБОТКИ ХЛОПКА ДЛЯ СИНТЕЗА АНТИКОРРОЗИОННЫХ КОМПОЗИЦИОННЫХ ПОКРЫТИЙ.....	155
Ситмуратов Тулкинбек Сабирбаевич, Баходиров Худайберган Баходир угли	
SANOAT KORXONALARIDA MOLIYAVIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHNING METODOLOGIK ASOSLARI.....	163
Ergashev Muhibbek Aslam o'g'li	
O'ZBEKISTON TO'QIMACHILIK SANOATIDA XORIJIY INVESTITSIYALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	168
Nazarova A.N.	
АВТОМАТИЗИРОВАННАЯ СИСТЕМА РАСЧЁТА ПОКАЗАТЕЛЕЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ СОТРУДНИКОВ ОРГАНИЗАЦИИ	172
Шухратов Мамуржон Шухрат угли	
BLOCKCHIAN, IOT (INTERNET OF THINGS) NING IQTISODIY SOHALARDA QO'LLANISHI	178
Avazov Ergash Xidirberdiyevich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYALARNI MOLIYAVIY BOSHQARISHNING JORIY HOLATI VA EKONOMETRIK TAHLILLAR ASOSIDA KELGUSI YILLAR PROGNOZI.....	182
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	
QISHLOQ XO'JALIGI KLASTERLARI MOLIYAVIY HOLATINING NAZARIY JIHATLARI	190
Dildora Yuldasheva	
TURIZM SOHASIDA TRANSPORT XIZMATLARINING HOLATI	194
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
MAHALLA BUDJETI VA SOLIQLARNING YIG'ILUVCHANLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	200
Abdullayev Zafarbek Safibullayevich	

BUDJET TASHKILOTLARIDA QURILISH-TA'MIRLASH XARAJATLARI HISOBINING USLUBIY JIHATLARI.....	206
<i>Azizova Zilola Lochinovna</i>	
KOSHI – BUNYAKOVSKIY – SHVARS INTEGRAL TENGSIZLIGI VA UNING IQTISODIYOTDAGI ROLI.....	212
<i>Saipnazarov Shaylovbek Aktamovich</i>	
ИНТЕГРАЦИЯ ПРИНЦИПОВ ЦИРКУЛЯРНОЙ ЭКОНОМИКИ В АГРОПРОДОВОЛЬСТВЕННЫЙ СЕКТОР УЗБЕКИСТАНА: ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ, ПЕРЕРАБОТКА БИОМАССЫ И СТРАТЕГИИ СОКРАЩЕНИЯ ПОСТУБОРОЧНЫХ ПОТЕРЬ	219
<i>Эгамбердиев Хумоюн Хамрокулович</i>	
HOVUZ BALIQCHILIGI XO'JALIKLARIDA REJALASHTIRISHNING MUDDATLARI VA BOSQICHLARI	227
<i>Dosmuratova Shaxista Kengashovna, Menglikulov Bakhtiyor Yusupovich</i>	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA KICHIK BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	233
<i>Ergashev Jamshid Jamoliddinovich</i>	
KON-METALLURGIYA KORXONALARINING KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDA KPINING O'RNI VA AHAMIYATI.....	237
<i>Ergashov Botirjon Ergashovich</i>	
SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI.....	245
<i>Ahmadjanov Ilyosbek</i>	
ACCELERATING SOCIOECONOMIC DEVELOPMENT IN RURAL AREAS THROUGH DIGITAL TECHNOLOGIES: A COMPREHENSIVE ANALYSIS	250
<i>O.Q. Xudayberdiyeva, Z.B. Negmatullayeva</i>	
ISSIQXONALARDAN FOYDALANISHNING OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGIGA TA'SIRI BO'YICHA MUAMMONI ASOSLASH VA UNING MILLIY MANFAATLARGA ALOQADORLIGINI ANIQLASH	256
<i>Otavullaev Sukhrob Sa'dullo o'g'li</i>	
NAMANGAN VILOYATIDA DON MAHSULOTLARI NARXLARINI SHAKLLANTIRISHDA BOZOR TAJRIBASI	260
<i>Bahriddinov Jahongirbek Ravshanjon o'g'li</i>	
RAQAMLI IQTISODIYOTGA O'TISHNING JAHON TAJRIBASI: MUAMMO VA ISTIQBOL	264
<i>Mamadaliev Akmaljon</i>	
ПОВЫШЕНИЕ СОЦИАЛЬНОЙ ЗНАЧИМОСТИ НАЛОГОВ В НОВОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИТУАЦИИ.....	269
<i>Зайналов Джахонгир Расулович</i>	
FARG'ONA VODIYSIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING HUDUDIY XUSUSIYATLARI	274
<i>Murodxiyeva Feruza Majidovna</i>	
TOG' VA TOG'OLDI HUDUDLARIDA IQLIM O'ZGARISHI SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGI BARQARORLIGINI TA'MINLASH STRATEGIYALARI.....	280
<i>Abdulxayeva Gulshan Maxmudovna</i>	
LABOR MIGRATION IN UZBEKISTAN: SOCIO-ECONOMIC TRENDS AND DEVELOPMENT PROSPECTS	285
<i>Razakova Barno Sayfiyeva</i>	
U-NET BASED POLYP SEGMENTATION ON KVASIR-SEG DATASET: PERFORMANCE EVALUATION AND COMPARISON WITH STATE-OF-THE-ART METHODS	289
<i>Mukhriddin Arabboev, Shohruh Begmatov, Sukhrob Bobojanov</i>	

IQTISODIYOT TARMOQLARI VA SOHALARI RIVOJLANISHIDA SUN'YI INTELLEKTDAN FOYDALANISH MASALALARI	300
<i>Davletov Islambek Xalikovich, Normirzayev Ulmasjon Muzaffarjon o'g'li</i>	
IQTISODIYOTDA SAMARALI RAQOBAT MUHITINI SHAKLLANTIRISH SHART-SHAROITLARI VA OMILLARI	304
<i>Karimova Iroda Abdusattarovna</i>	
"MENING MAKTABIM" LOYIHASINI OMMALASHTIRISH BO'YICHA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	311
<i>Diilshod Pulatov, Xamidaxon Akbarova, Dildora Mirzayeva</i>	
ISSUES OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE EDUCATION MARKET	320
<i>Inomiddin Imomov</i>	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ МЕТОДА ОЦЕНКИ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ С УЧЕТОМ СТЕПЕНИ НОВИЗНЫ И ЭФФЕКТОВ	324
<i>Алиева Эльнара Аметовна</i>	
ИНТЕГРАЦИЯ ЦИФРОВЫХ БИЗНЕС-МОДЕЛЕЙ В СИСТЕМУ КОНКУРЕНТНЫХ ПРЕИМУЩЕСТВ ПРЕДПРИЯТИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ	331
<i>Назарова Гулчехра Нурмуханбетовна</i>	
ECONOMIC GROWTH: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECT	336
<i>Bustonov Mansurjon Mardonakulovich</i>	
AGROKLASTERDAGI XO'JALIK YURITUVCHI SUBYEKTLAR O'RTASIDAGI O'ZARO ALOQALAR MEKANIZMINING BUGUNGI HOLATI	342
<i>Xaydarov Sardor Komil o'g'li</i>	
SIMSIZ ALOQA TEXNOLOGIYALARI YORDAMIDA TEMIR YO'L STANSIYALARIDA POYEZDLAR HARAKATINI TASHKIL ETISH	350
<i>Joniqulov Egamberdi Shavkat o'g'li</i>	
GENDER SIYOSATI VA DEMOGRAFIK O'SISHNING INSON KAPITALIGA TA'SIRI	357
<i>Ruzmetova Gulira'no Atabekovna</i>	
СОСТОЯНИЕ ВИТАМИННО-МИНЕРАЛЬНОГО ОБМЕНА (ВИТАМИН D, КАЛЬЦИЙ, МАГНИЙ, ФОСФОР) У ДЕТЕЙ РАННЕГО ВОЗРАСТА С ОСТРОЙ ПНЕВМОНИЕЙ НА ФОНЕ ВЕГЕТАТИВНЫХ ДИСФУНКЦИЙ	364
<i>Абдурахмонов Жасур Нематович, Шарипова Олия Аскарровна, Бахронов Шерзод Самиевич</i>	
YASHIL IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA TARKIBIY TUZILISHI	373
<i>Kalandarova Elnura Muzaffar qizi</i>	
ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ОЦЕНКИ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ АО ХУДУДГАЗТАЪМИНОТ	377
<i>Хусанов Дурбек Нишанович</i>	
ТЕМИР YO'L TRANSPORTIDA NAZORAT GABARIT QURILMALARINING ZAMONAVIY HOLATI, TAHLILI VA HARAKAT TAKRIBI GABARITLARINI ANIQLASH USULINI TAKOMILLASHTIRISH	384
<i>Xidirov Erkin Irgashovich</i>	
QISHLOQ XO'JALIGIDA SUV RESURSLARIDAN FOYDALANISH VA SAMARALI TAQSIMLASHDA RIVOJLANGAN XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBALARI	391
<i>Amanbaev Amanali Ortazbaevich</i>	
GLOBAL DARAJADA FAOLIYAT YURITADIGAN BRONLASH TIZIMLARINING ILG'OR XORIY TAJRIBALARI	396
<i>Ismatillaeva Sitara Sayfidin qizi</i>	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGI ASOSIDA INFRATUZILMA LOYIHALARNI MOLiyALASHTIRISHNING NORMATIV-HUQUQIY ASOSLARI	403
<i>Akmal Shodiyev</i>	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRUVCHI KORXONALARDA LIZING MUNOSABATLARI HISOBI	408
<i>Inamov Abdusalom Muhammadovich, Inomov Sardor Abdusalomovich, Inomov Hasanboy Abdusalom o'g'li</i>	

O'TKIR BRONXOLIOT BILAN KASALLANGAN BOLALARDA KATAMNEZNING EKOLOGIK OMILLAR TA'SIRIDA UZIGA XOS KECHISHI.....	412
Azimova Kamola Talatovna	
THEORETICAL ASPECTS OF STUDYING CONCEPTS RELATED TO YOUTH TOURISM	416
Norbojev Allayor Ismoilovich, Mansurova Zebuniso Abdurashidovna	
THE ESSENTIAL STRATEGIES WAYS OF SERICULTURE INDUSTRY OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN.....	420
Khojimatov Ravshanbek Rasuljonovich	
BLENDED LEARNING PLATFORMASI KONSEPSIYASI, ARXITEKTURASI VA FUNKSIONAL TUZILMASI.....	425
Qobulova Madina Tuxbatillo qizi, Mirzaaxmedov Muxammadbobur Karimberdiyevich	
ASALARICHILIKNI RIVOJLANTIRISHNING AHOLI DAROMADLARI VA FAROVONLIGIGA TA'SIRI: IQTISODIY TAHLIL VA EKONOMETRIK BAHOLASH	430
Kuanishbay Berdimuratov	
MARKETING EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISHGA OID XORIJIY YONDASHUVLAR TAHLILI	434
Sobirov Azizbek Avazbekovich	
УЧЕТНО-АНАЛИТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ДЕНЕЖНЫМИ ПОТОКАМИ ОРГАНИЗАЦИИ	443
Бабахонов Бабуржон Шухрат угли	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIGA SOLIQ IMTIYOZLARINI QO'LLASH MASALALARI.....	449
Ibroximov Muxammadjon Abdullajanovich	
QISHLOQ XO'JALIGIDA LOGISTIKA BOSHQARUVINING RAQAMLI MODELI VA UNING SAMARADORLIGI	453
Olimova Bahora Shuxratovna	
СУЩНОСТЬ И ЭКОНОМИЧЕСКОЕ СОДЕРЖАНИЕ ФИНАНСОВЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	463
Муминходжаева Дилноза Рамизовна	
ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ РИСКАМИ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ НА ОСНОВЕ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И АНАЛИТИЧЕСКИХ ПЛАТФОРМ	468
Дурманов Акмал Шаймарданович	
УПРАВЛЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫМ РАЗВИТИЕМ СОЦИАЛЬНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ: ВЫЗОВЫ И НАПРАВЛЕНИЯ РЕФОРМ В СФЕРЕ ОБРАЗОВАНИЯ И ЗДРАВООХРАНЕНИЯ УЗБЕКИСТАНА.....	477
Холмуратов Джохонгир Салимбек угли	
O'ZBEKISTONDA XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB ETISHDA TIJORAT BANKLARINING ROLI.....	483
Yuldashev Erkin Xusanovich	
MINTAQAVIY INVESTITSIYA-INNOVASION JARAYONLARGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR	489
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
AGROKLAFTERLARDA ICHKI SOTISH JARAYONIDA TRANSFERT BAHOLARNI BELGILASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	495
Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
INTERNATIONAL EXPERIENCE IN THE DEVELOPMENT OF MICE TOURISM AND ITS ADAPTATION TO THE CONDITIONS OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN.....	501
Ilkhomova Gulnoza Zayniddin kizi	
MUHANDISLIK KONSTRUKSIYALARIDA MURAKKAB SIRTLARNI CHIZMA GEOMETRIYA YORDAMIDA TAHLIL QILISH.....	507
Qutbtiddinov Hikmatillo Quدراتillo o'g'li	
TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI VA ULARNING IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI	512
Umarova Munira Muxitdinovna	

JINDA ARRALI SILINDR TISHLARIDAN TOLANI AJRATISH JARAYONINI HAVO OQIMI ASOSIDA OPTIMALLASHTIRUVCHI ENERGIYA TEJAMKOR QURILMANI MODELLASHTIRISH.....	516
Mirzakarimov Mirsharofiddin Mirzaabdurahimovich	
TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI TOMONIDAN ISHLAB CHIQRILGAN MAHSULOTLARNI XORIJGA EKSPORT QILISH MEKANIZMLARI	524
Matkarimov Anvar Tajimatovich	
MUHANDISLIK KONSTRUKSIYALARIDA MURAKKAB SIRTLARNI CHIZMA GEOMETRIYA YORDAMIDA TAHLIL QILISH.....	528
Qutbtiddinov Hikmatillo Qudratillo o'g'li	
SOLIQ TO'LOVCHILAR FAOLIYATINI SOLIQ NAZORATINI AMALGA OSHIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	533
Ismailov Bobir Salomovich	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA KAPITAL QO'YILMALAR XUSUSIYATLARI VA ULAR AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH	540
Baxriyev Muxiddin Sheraliyevich	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA ASOSIY VOSITALAR VA ULAR BUXGALTERIYA HISOBINING XUSUSIYATLARI.....	545
Fayzullayev Murodjon Nematulayevich	
O'ZBEKISTONDA KLASTER IQTISODIYOTI: INVESTITSIYALAR, EKSPORT VA SANOAT ISHLAB CHIQRISHINING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI (2022-2024-YILLAR KESIMIDA).....	550
O'rinboyev Ulug'bek Otabekovich, Jabbarov Majidbek Erzodovich, Ruzmetova Gulira'no Atabekovna	
GLOBAL YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI SAMARADORLIGINI BAHOLASHDA EKOLOGIK, IJTIMOIIY-IQTISODIY OMILLARNING TAHLILI	556
M.M.Muminova	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA SMART TURIZM SHAROITIDA TURIZM INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHNING XORIJIY TAJRIBASI VA O'ZBEKISTON ISTIQBOLLARI	565
Najmidinov Azizbek Bahrom o'g'li	
ТЕКУЩИЕ УГРОЗЫ И ВЫЗОВЫ, СВЯЗАННЫЕ С МИГРАЦИОННЫМИ КРИЗИСАМИ	571
Бегматов Хусанбек	
ELEKTRON TIJORAT SEKTORI UCHUN ONLAYN REKLAMA SAMARADORLIGINI BAHOLASH	575
Rajabova Dilbar Ixtiyor qizi	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA O'ZBEKISTON MEVA-SABZAVOTCHILIK SOHASIDA MAHSULOT YETISHTIRISHDAN TORTIB UNI BOZORGA CHIQRISHGACHA BO'LGAN JARAYONDA NEYROMARKETING TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASHNING NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI	582
Sadiy Shukrillo Asatillo o'g'li	
YOSH TADBIRKORLAR FAOLIYATIDA INNOVATSION G'OYALARNING AMALIY AHAMIYATI	590
Ergashev Oybek Xaydaraliyevich	
ТЕХНОЛОГИЯ НЕТРАДИЦИОННОГО СБАЛАНСИРОВАННОГО КОМБИКОРМА, С ОБОГАЩЕННЫМ БЕЛКОМ И ФЕРМЕНТАМИ СОСТАВОМ ИЗ ГРИБКА PLEUROTUS OSTREATUS.....	594
Ниёзов Хусан Ниёз угли	
MINTAQAVIY RIVOJLANISH INDIKATOR TIZIMINING AHAMIYATI.....	601
Turdiyev Ulug'bek Qayumovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA EKSPORTNI RAG'BATLANTIRISH BO'YICHA DAVLAT SIYOSATI.....	608
Abdug'aniyev Murodjon Shavkat o'g'li	
TO'QIMACHILIK KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI BOSHQARISH JARAYONI VA TIZIMI	612
Xonkeldiyeva Komilaxon Ravshanjon qizi	

SPORT SANOATINING INNOVATSION RIVOJLANISHIGA OID XORIJIY TAJRIBALAR TAHLILI.....	616
Xamraqulov Ixtiyor Baxtiyorovich	
MARKAZLASHTIRILGAN DISPATCHERLIK TIZIMIDA POEZDLAR HARAKATI XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA AVTOMATLAR NAZARIYASIGA ASOSLANGAN INTEGRATSIYALASHGAN MATEMATIK MODEL.....	620
Muhiddinov Obidjon Omonjon o'g'li	
ПРОЦЕНТНЫЙ РИСК ПО КРЕДИТАМ: АНАЛИЗ, ОЦЕНКА И УПРАВЛЕНИЕ.....	627
Абдуллаев Шахобиддин Шамсиддинович	
REDUCTION OF GREENHOUSE GAS EMISSIONS: EMISSION QUOTAS OR MANDATORY CONTROL TECHNOLOGIES.....	633
Bobonov Doston Abdumo'min o'g'li, Qozoqboyev Jasur Abduvali o'g'li	
AYOLLAR TADBIRKORLIK FAOLIYATINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA).....	637
Raximova Moxigul Isroiljonovna	
ПОЛУЧЕНИЕ СТОМАТОЛОГИЧЕСКОГО ЦЕМЕНТА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ВОЗОБНОВЛЯЕМЫХ ИСТОЧНИКОВ ЭНЕРГИИ.....	643
Арипова Мастура Хикматовна, Ташбаев Джахангир Назим угли	
МОДЕЛИРОВАНИЕ ПРОМЫШЛЕННЫХ ГОРЕЛОК И ИССЛЕДОВАНИЕ ИХ ТЕПЛОВОЙ НАГРУЗКИ.....	652
Ражабов Азамат Тоирович	
QISHLOQ XO'JALIK TEXNIKALARI MARKETINGI VA UNING SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI.....	658
Xolmirzayev Bobur Mansurovich	
ПРИМЕНЕНИЕ СУБСИДИАРНОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ НА ДОСУДЕБНОЙ СТАДИИ АНКРОТСТВА: ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ И ВОЗМОЖНОСТИ ВНЕДРЕНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	663
Хамзина Динара Рашатовна	
YASHIL REKREATSION TURIZM KONSEPSIYASINI JORIY ETISHNING ILMIIY-AMALIY JIHATLARI.....	669
Baxriyeva Zarina Nasimovna	
KORXONALARDA DIVERSIFIKATSIYA SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHDA IQTISODIY MEKANIZMLARINING O'RNI.....	672
Mirzarayimova Feruza Zokirjon qizi, Levakov Izzatulla Nematillayevich	
QALINLIGI 2 MM BO'LGAN TASMALI LISTLARNI SOVUQ HOLATDA PROKATLASH TEXNOLOGIK JARAYONINI ISHLAB CHIQISH.....	679
Yusupov Abdulaziz Abdullajanovich, Saydumarov Botir Muradovich, Arslonov Asadbek G'aybulla o'g'li	
HUDUDIIY TARMOQLANGAN AVTOMOBIL YO'LLARI MUHANDISLIK INSHOOTLARI KOMPLEKSINI LOYIHALASH VA QURISH JARAYONLARINI MODELLASHTIRISH.....	682
Zikrayev Akmaljon Alimovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATIDA DAROMADLARNI OSHIRISH YO'LLARI.....	688
Ostonaqulova Gulchehraxon Muhammadyoqub qizi	
"MIKROSIMULYATSION MODELLAR" VA ULAR YORDAMIDA IQTISODIY SIYOSATGA OID QARORLARNING TADBIRKORLIK SUBYEKTLARIGA TA'SIRINI BAHOLASHDAGI AHAMIYATI.....	694
Mualliflar Pulatov Dilshod Xaqberdiyevich, Raxmonov Doniyor Ixtiyorjon o'g'li, Ortiqova Niginabonu Alisher qizi, Raxmonov Jo'rabek Hamroyevich	
MINTAQADA SANOAT KORXONALARI TUZILMAVIY KO'RSATKICHLAR TIZIMI VA TAMOIYILLARI.....	702
Jabborov Elbek Erkin o'g'li	
MOLIYAVIY REJALASHTIRISH VA TARTIBGA SOLISH.....	707
Sharoxmatov Abduraxim Abdulamitovich	

MOLIYAVIY REJALASHTIRISH VA TARTIBGA SOLISH

Sharoxmatov Abduraxim Abdulamitovich

Angren universiteti o'qituvchisi
asharohmatov@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada moliyaviy rejalashtirishning mohiyati, uning iqtisodiyotni barqaror rivojlantirishdagi o'rni hamda samarali moliyaviy boshqaruv tizimini shakllantirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Moliyaviy rejalashtirish jarayonida strategik, taktik va operativ rejalarning o'zaro integratsiyasi, risklarni boshqarish, resurslarni optimal taqsimlash va moliyaviy intizomni kuchaytirish kabi omillar chuqur o'rganiladi. Shuningdek, moliyaviy tartibga solish mexanizmlarining davlat tomonidan iqtisodiy jarayonlarni muvozanatlashtirish, budjet barqarorligini ta'minlash, fiskal siyosat samaradorligini oshirish hamda moliyaviy bozorlarning barqaror faoliyatini qo'llab-quvvatlashdagi roli yoritib beriladi. Maqolada milliy va xalqaro tajribalar asosida moliyaviy rejalashtirishning zamonaviy yondashuvlari, raqamlashtirish sharoitida moliyaviy tartibga solishning yangi vositalari, shuningdek, moliyaviy xavfsizlikni ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlar tahlil etiladi. Tadqiqot yakunida moliyaviy rejalashtirishni takomillashtirish hamda tartibga solish tizimini yanada samarali qilish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Kalit so'zlar: moliyaviy rejalashtirish; moliyaviy tartibga solish; fiskal siyosat; budjet barqarorligi; strategik rejalashtirish; risklarni boshqarish; moliyaviy monitoring; raqamlashtirish; moliyaviy boshqaruv; iqtisodiy barqarorlik.

Abstract. This article analyzes the essence of financial planning, its role in the sustainable development of the economy and its importance in forming an effective financial management system. In the process of financial planning, factors such as the integration of strategic, tactical and operational plans, risk management, optimal allocation of resources and strengthening financial discipline are studied in depth. It also highlights the role of financial regulatory mechanisms in balancing economic processes by the state, ensuring budget stability, increasing the effectiveness of fiscal policy and supporting the stable functioning of financial markets. The article analyzes modern approaches to financial planning, new tools for financial regulation in the context of digitalization, as well as measures aimed at ensuring financial security based on national and international experience. At the end of the study, scientific and practical recommendations are developed to improve financial planning and make the regulatory system more effective.

Keywords: financial planning; financial regulation; fiscal policy; budget stability; strategic planning; risk management; financial monitoring; digitalization; financial management; economic stability.

Аннотация. В данной статье анализируется сущность финансового планирования, его роль в устойчивом развитии экономики и его значение в формировании эффективной системы финансового управления. В процессе финансового планирования углубленно изучаются такие факторы, как интеграция стратегических, тактических и оперативных планов, управление рисками, оптимальное распределение ресурсов и усиление финансовой дисциплины. Также подчеркивается роль механизмов финансового регулирования в балансировании экономических процессов государством, обеспечении стабильности бюджета, повышении эффективности фискальной политики и поддержке стабильного функционирования финансовых рынков. В статье анализируются современные подходы к финансовому планированию, новые инструменты финансового регулирования в контексте цифровизации, а также меры, направленные на обеспечение финансовой безопасности, на основе национального и международного опыта. В заключение исследования разработаны научно-практические рекомендации по совершенствованию финансового планирования и повышению эффективности системы регулирования.

Ключевые слова: финансовое планирование; финансовое регулирование; фискальная политика; стабильность бюджета; стратегическое планирование; управление рисками; финансовый мониторинг; цифровизация; финансовое управление; экономическая стабильность.

KIRISH

Moliyaviy boshqaruv tizimining asosiy tarkibiy qismlaridan biri bo'lgan moliyaviy rejalashtirish va moliyaviy tartibga solish har qanday iqtisodiy subyekt faoliyatining barqarorligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Bugungi globallashtirish jarayonlari chuqurlashib borayotgan bir sharoitda iqtisodiy tizimlarning murakkablashuvi, bozor mexanizmlarining tez o'zgarishi hamda moliyaviy xavf-xatarlarning ortib borishi moliyaviy boshqaruvga bo'lgan ehtiyoj va talabni yanada kuchaytirmoqda. Shu sababli, davlat darajasida ham, korxonalar miqyosida ham moliyaviy rejalashtirishning ilmiy asoslangan, aniq maqsadlarga yo'naltirilgan va natijaga qaratilgan mexanizmlarini shakllantirish zarurati dolzarb masalaga aylandi.

Moliyaviy rejalashtirish xo'jalik yurituvchi subyektlarning kelajakdagi moliyaviy holatini prognozlash, mavjud resurslardan oqilona foydalanish, moliyaviy oqimlarni samarali boshqarish hamda iqtisodiy faoliyatni kelgusi davrda barqaror yuritish imkonini beradi. Moliyaviy rejalarning to'g'ri shakllantirilishi korxonalar va tashkilotlarning strategik rivojlanish rejalari bilan uzviy bog'liq bo'lib, investitsion jarayonlarning faollashishi, innovatsion loyihalarning moliyalashtirilishi va umumiy moliyaviy barqarorlikning ta'minlanishiga xizmat qiladi. Shu bilan birga, moliyaviy rejalashtirishning samarali tashkil etilishi budjetlashtirish jarayonlarining takomillashuviga, xarajatlar samaradorligini oshirishga, resurslardan tejamkor foydalanishga va risklarni minimallashtirishga yordam beradi [1].

Moliyaviy tartibga solish esa iqtisodiy jarayonlarning izchil rivojlanishini ta'minlovchi muhim boshqaruv mexanizmi hisoblanadi. Davlat tomonidan amalga oshiriladigan tartibga solish choralari asosiy maqsadi iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash, budjet intizomini oshirish, fiskal siyosat samaradorligini ta'minlash, inflyatsiyani boshqarish va moliya bozorlarining barqaror ishlashiga ko'maklashishdan iborat. Tartibga solish mexanizmlarining sifatli yo'lga qo'yilishi moliyaviy muammolarni oldini olish, iqtisodiy inqirozlarning salbiy ta'sirini kamaytirish, davlat budjeti ijrosini nazorat qilish va fiskal barqarorlikni mustahkamlash imkonini yaratadi.

So'nggi yillarda raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi, elektron hukumat tizimining rivojlanishi, moliyaviy operatsiyalarning avtomatlashtirilishi ham moliyaviy boshqaruvning mazmuni va shaklini tubdan o'zgartirdi. Moliyaviy rejalashtirish jarayonida sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar tahlili (big data), raqamli monitoring tizimlari va avtomatlashtirilgan dasturlardan foydalanish subyektlarga moliyaviy oqimlarni aniq prognozlash, risklarni tezkor baholash va samaradorlikni oshirish imkonini bermoqda. Shuningdek, raqamli iqtisodiyot sharoitida moliyaviy tartibga solishning ham yangi shakl va vositalari paydo bo'lib, davlat organlari tomonidan moliyaviy monitoring, soliq ma'lumotlari almashinuvi va budjet jarayonlarini elektronlashtirish jarayonlari jadallashdi [2].

O'zbekiston iqtisodiyoti uchun ham moliyaviy rejalashtirish va tartibga solish mexanizmlarini izchil rivojlantirish va takomillashtirish ayni paytda juda muhimdir. So'nggi yillarda amalga oshirilayotgan iqtisodiy islohotlar, budjet siyosatini optimallashtirish, davlat xarajatlarini samarali boshqarish, soliqlarning soddalashtirilishi va davlat moliyaviy nazorati tizimining mustahkamlanishi ushbu sohaning dolzarbligini yanada oshirmoqda. Xususan, o'rta muddatli budjetlashtirish tizimining joriy etilishi, davlat moliyasida oshkorlikni ta'minlash, fiskal ma'lumotlarni ochiq e'lon qilish, davlat qarzini boshqarish strategiyasining ishlab chiqilishi moliyaviy boshqaruv jarayonlarida yangi bosqichni boshlab berdi.

Shunday qilib, moliyaviy rejalashtirish va tartibga solish iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi, moliyaviy xavfsizlikni ta'minlash, samarali investitsion siyosatni amalga oshirish va iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlashning ajralmas bo'g'ini hisoblanadi. Mazkur tadqiqot ushbu jarayonlarning nazariy asoslari, amaliy ahamiyati, zamonaviy yondashuvlari hamda milliy iqtisodiyotda qo'llanilish holatini chuqur o'rganish, mavjud muammolarni aniqlash va takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqishni maqsad qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Moliya nazariyasi va moliyaviy boshqaruv bo'yicha olib borilgan tadqiqotlarda moliyaviy rejalashtirish va tartibga solishning iqtisodiy tizimlarda muhim ahamiyatga ega ekanligi ko'plab olimlar tomonidan ta'kidlangan. Ba'zi tadqiqotchilar moliyaviy rejalashtirishni strategik va operativ maqsadlarni birlashtiruvchi tizim sifatida qarash, resurslarni optimal taqsimlash va risklarni boshqarishning asosiy vositasi deb hisoblaydi. Ularning fikricha, samarali moliyaviy rejalashtirish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, korxonalar va davlat moliyasining uzviy faoliyatini yo'naltirish hamda moliyaviy intizomni kuchaytirish imkonini beradi. Shuningdek, moliyaviy rejalashtirishning rivojlanishi korxonalar va davlat organlari uchun uzoq muddatli strategik qarorlarni qabul qilishda ishonchli asoslarga ega bo'lish imkoniyatini yaratadi [3].

Boshqa bir guruh olimlar moliyaviy tartibga solish mexanizmlarini davlat tomonidan iqtisodiy jarayonlarni muvozanatlashtirish va moliya bozorlarining barqaror faoliyatini ta'minlash vositasi sifatida ko'rishadi. Ularning fikricha, tartibga solishning samarali mexanizmlari moliyaviy xavflarning oldini olish, budjet intizomini saqlash va fiskal siyosatni barqarorlashtirish imkonini beradi. Shu bilan birga, moliyaviy tartibga solish tizimi iqtisodiy

jarayonlar shaffofligini oshiradi va davlat moliyasida nazoratni kuchaytiradi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, tartibga solish va rejalashtirish bir-birini to'ldiruvchi tizimlar bo'lib, ular o'zaro integratsiyalashgan holda iqtisodiyotning barqarorligini ta'minlaydi [4].

Zamonaviy iqtisodiyotda moliyaviy rejalashtirishning yangi yondashuvlari ham keng tahlil qilingan. Ba'zi olimlar moliyaviy rejalashtirish jarayoniga raqamli texnologiyalarni integratsiyalash orqali moliyaviy oqimlarni aniq prognozlash, risklarni tezkor baholash va resurslardan samarali foydalanishni oshirish mumkinligini ta'kidlaydi. Sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar tahlilini qo'llash moliyaviy monitoringni soddalashtiradi va moliya boshqaruvining aniqligi va tezligini oshiradi. Shu nuqtai nazardan, raqamlashtirish moliyaviy tartibga solishning samaradorligini oshirish, fiskal siyosatni kuchaytirish va moliyaviy bozorlarni barqarorlashtirishning zamonaviy vositasi sifatida ko'riladi [5].

Shuningdek, ba'zi tadqiqotchilar moliyaviy rejalashtirish va tartibga solishning korporativ boshqaruv tizimlaridagi o'rniga alohida e'tibor qaratadi. Ularning fikricha, korxonalar darajasida moliyaviy rejalashtirish xarajatlar samaradorligini oshirish, likvidlikni nazorat qilish va investitsion qarorlarni maqsadga muvofiq amalga oshirishda asosiy vosita bo'lib xizmat qiladi. Bu jarayon orqali korxonalar moliyaviy risklarni kamaytiradi, operatsion faoliyatni tartibga soladi va uzoq muddatli moliyaviy barqarorlikni ta'minlaydi. Shu bilan birga, moliyaviy tartibga solish korporativ boshqaruvni yaxshilash, moliyaviy hisobotlarni aniq va shaffof qilish hamda auditorlik va ichki nazorat tizimlarini kuchaytirishga xizmat qiladi [6].

Qator tadqiqotchilar davlat darajasida moliyaviy rejalashtirish va tartibga solishning makroiqtisodiy ahamiyatini ta'kidlaydi. Ularning fikricha, to'g'ri yo'lga qo'yilgan moliyaviy rejalashtirish va tartibga solish mexanizmlari budjet siyosatini barqarorlashtirish, davlat xarajatlarini samarali boshqarish, soliq tushumlarini optimallashtirish va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashga yordam beradi. Shu nuqtai nazardan, moliyaviy boshqaruv tizimining samaradorligi nafaqat korxonalar darajasida, balki milliy iqtisodiyot darajasida ham muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, milliy va xalqaro tajribalar moliyaviy rejalashtirish va tartibga solish tizimlarini takomillashtirish va raqamlashtirish orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirish mumkinligini isbotlaydi [7].

Shu bilan birga, olimlar moliyaviy xavfsizlikni ta'minlash, fiskal intizomni mustahkamlash va moliyaviy risklarni kamaytirishning asosiy vositasi sifatida moliyaviy rejalashtirish va tartibga solishning ahamiyatini alohida qayd etadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, zamonaviy moliya tizimida bu ikki mexanizm o'zaro uyg'unlashgan holda iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash va moliyaviy boshqaruvning sifatini oshirishga xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan, moliyaviy rejalashtirish va tartibga solishning amaliy ahamiyati va ilmiy asoslari bugungi kunda ilmiy izlanishlar uchun dolzarb mavzu bo'lib qolmoqda.

TADQIQOT METADALOGIYASI

Ushbu tadqiqotda moliyaviy rejalashtirish va tartibga solish jarayonlarini o'rganish uchun adabiyotlar tahlili, statistik ma'lumotlarni qayta ishlash va solishtirma tahlil metodlaridan foydalanildi. Maqolada milliy va xalqaro tajribalar asosida moliyaviy boshqaruvning samaradorligi baholandi. Tadqiqot jarayonida sifat va miqdoriy indikatorlar integratsiyalashgan holda tahlil qilindi. Shu bilan birga, ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqish uchun empirik va nazariy yondashuvlar uyg'unlashtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Moliyaviy rejalashtirish va tartibga solish jarayonlarini chuqur tahlil qilish natijasida ularning iqtisodiy tizimning barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynashi aniqlandi. Tadqiqot ko'rsatdiki, moliyaviy rejalashtirish korxonalar va davlat organlari uchun resurslarni oqilona taqsimlash, moliyaviy oqimlarni prognoz qilish va xarajatlarni nazorat qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, samarali rejalashtirish jarayonida strategik, taktik va operativ rejalarning integratsiyasi amalga oshiriladi, bu esa moliyaviy risklarni kamaytirish va iqtisodiy faoliyatni barqaror yuritish imkonini yaratadi. Tahlil shuni ko'rsatdiki, moliyaviy rejalashtirish faqat budjet shakllantirish yoki xarajatlarni nazorat qilishdan iborat emas, balki u korxonalar va davlat darajasida moliyaviy qarorlarni uzviy bog'laydigan tizim sifatida ishlaydi [8].

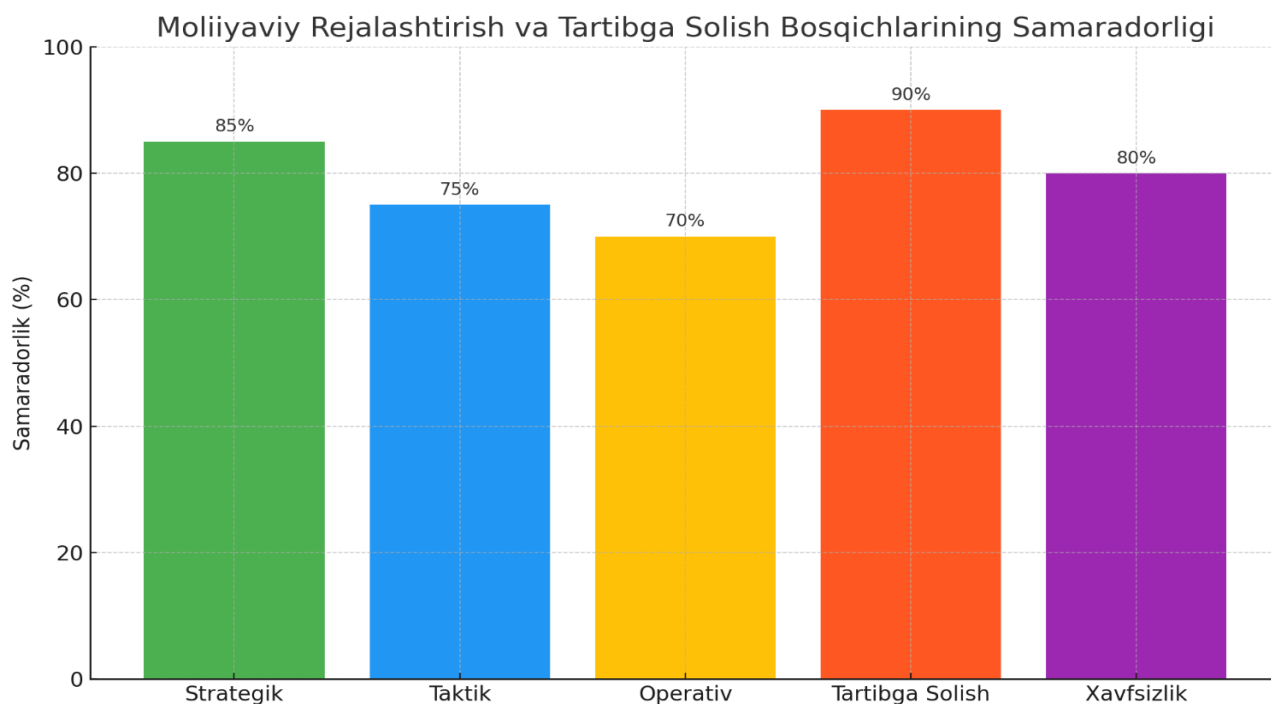
Milliy va xalqaro tajribalarni solishtirish natijasida moliyaviy tartibga solish mexanizmlarining samaradorligi ham o'rganildi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, davlat tomonidan moliyaviy jarayonlarni nazorat qilish va tartibga solish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, budjet intizomini kuchaytirish va moliyaviy bozorlarning barqaror ishlashiga xizmat qiladi. Shu bilan birga, tartibga solish mexanizmlari moliyaviy xavflarni kamaytiradi, fiskal siyosatni samarali amalga oshirishga yordam beradi va iqtisodiy jarayonlar shaffofligini oshiradi. Tahlil natijalari ko'rsatdiki, rejalashtirish va tartibga solish bir-birini to'ldiruvchi tizimlar bo'lib, ular o'zaro uyg'un ishlaganda iqtisodiyotning umumiy barqarorligini mustahkamlaydi.

1-jadval. Moliyaviy rejalashtirish va tartibga solishning asosiy elementlari [9]

Asosiy elementlar	Ta'rifi va vazifasi
Strategik rejalashtirish	Uzun muddatli maqsadlarni belgilash, resurslarni samarali taqsimlash va barqarorlikni ta'minlash
Taktik rejalashtirish	O'rta muddatli maqsadlar, moliyaviy oqimlarni prognozlash va risklarni boshqarish
Operativ rejalashtirish	Kundalik va qisqa muddatli moliyaviy qarorlar, budjet va xarajatlarni nazorat qilish
Moliyaviy tartibga solish	Davlat yoki boshqaruv organlari tomonidan moliyaviy jarayonlarni nazorat qilish, fiskal intizomni ta'minlash
Raqamli monitoring	Moliyaviy oqimlarni elektron tizim orqali kuzatish va tahlil qilish
Moliyaviy xavfsizlik	Moliyaviy risklarni aniqlash, oldini olish va iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash

Ushbu jadval moliyaviy rejalashtirish va tartibga solish jarayonining asosiy elementlarini tizimli ko'rsatadi. Strategik, taktik va operativ rejalashtirish bir-birini to'ldiruvchi bosqichlar sifatida ko'riladi. Strategik rejalashtirish uzoq muddatli moliyaviy barqarorlikni ta'minlashga yo'naltirilgan bo'lsa, taktik rejalashtirish o'rta muddatli moliyaviy qarorlar va resurslar taqsimotini nazorat qiladi. Operativ rejalashtirish esa kundalik moliyaviy jarayonlarni boshqaradi va budjetni samarali yuritish imkonini beradi. Moliyaviy tartibga solish esa bu jarayonlarni davlat yoki korporativ nazorat orqali barqarorlashtiradi, fiskal intizomni kuchaytiradi va moliyaviy xavflarni kamaytiradi. Raqamli monitoring texnologiyalari moliyaviy oqimlarni tezkor tahlil qilish imkonini beradi, shu bilan birga, moliyaviy xavfsizlik tizimini mustahkamlaydi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, ushbu elementlarning uyg'un ishlashi nafaqat korxonada, balki milliy iqtisodiyot darajasida moliyaviy barqarorlikni oshiradi. Shu bois, strategik, taktik va operativ rejalashtirishni tartibga solish mexanizmlari bilan birlashtirish, raqamli texnologiyalarni joriy etish va moliyaviy xavfsizlikni ta'minlash zamonaviy moliyaviy boshqaruvning asosiy sharti hisoblanadi.

Raqamlashtirish va innovatsion texnologiyalarni qo'llash tahlil qilingan jarayonda alohida e'tibor qaratildi. Tadqiqot shuni ko'rsatadiki, sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar tahlili moliyaviy rejalashtirish va monitoring jarayonlarini tezlashtiradi, resurslardan samarali foydalanishni ta'minlaydi va moliyaviy qarorlarni qabul qilish sifatini oshiradi. Shu bilan birga, elektron moliya tizimlarining joriy etilishi moliyaviy tartibga solishning aniqligi va shaffofligini kuchaytiradi. Raqamlashtirish moliya tizimlarida risklarni aniqlash va oldini olish imkonini beradi, bu esa korxonada va davlat moliyasining barqaror faoliyatini qo'llab-quvvatlaydi.

1-rasm. Moliyaviy rejalashtirish va tartibga solish bosqichlarining samaradorligi [10]

Tahlil natijalaridan ko'rinib turibdiki, korxonada darajasida moliyaviy rejalashtirish xarajatlarni kamaytirish, likvidlikni boshqarish va investitsion loyihalarni samarali amalga oshirish imkonini beradi. Moliyaviy tartibga solish esa korporativ boshqaruv tizimlarini yaxshilash, moliyaviy hisobotlarni shaffof qilish va ichki nazoratni kuchaytirishga yordam beradi. Shu tarzda, rejalashtirish va tartibga solish o'zaro uyg'un ishlaganda korxonada va davlat moliyasining samaradorligi sezilarli darajada oshadi.

Milliy iqtisodiyot kontekstida tahlil shuni ko'rsatdiki, o'rta muddatli budjetlashtirish, davlat moliyasida oshkorlikni ta'minlash va moliyaviy nazoratni kuchaytirish moliyaviy boshqaruvning samaradorligini oshiradi. Tadqiqotlar moliyaviy rejalashtirish va tartibga solishning zamonaviy yondashuvlari orqali iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash, fiskal intizomni ta'minlash va moliyaviy xavfsizlikni oshirish mumkinligini isbotlaydi. Shu bilan birga, xalqaro tajribalar integratsiyalashgan yondashuvlarni joriy qilish orqali iqtisodiy samaradorlikni yanada oshirishga imkon yaratadi [11].

Natijalar shuni ko'rsatdiki, moliyaviy rejalashtirish va tartibga solish bir-birini to'ldiruvchi tizim sifatida ishlashi zarur. Rejalashtirish orqali moliyaviy qarorlar aniqroq va asosli qabul qilinadi, tartibga solish esa bu jarayonlarni nazorat qiladi va risklarni kamaytiradi. Shu tarzda, bu ikki mexanizm birgalikda iqtisodiyotning barqarorligini mustahkamlash, moliyaviy resurslardan samarali foydalanish va moliyaviy xavfsizlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Tadqiqot yakunida aniqlanishicha, zamonaviy moliyaviy boshqaruv tizimlarida rejalashtirish va tartibga solishning samaradorligini oshirish uchun raqamli texnologiyalar va xalqaro tajribalarni integratsiyalash muhim omil hisoblanadi [12].

Shunday qilib, tahlil va natijalar shuni ko'rsatdiki, moliyaviy rejalashtirish va tartibga solish nafaqat iqtisodiy jarayonlarni boshqarish vositasi, balki iqtisodiy barqarorlik, moliyaviy xavfsizlik va samarali boshqaruvni ta'minlovchi integratsiyalashgan tizimdir. Shu nuqtai nazardan, tadqiqot asosida ishlab chiqilgan ilmiy-amaliy tavsiyalar moliyaviy boshqaruvni yanada takomillashtirishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Moliya sohasida muvaffaqiyatli faoliyat yuritishning asosiy sharti — moliyaviy rejalarni aniq va tizimli tuzishdir. Moliyaviy rejalashtirish korxonada yoki tashkilotning moliyaviy resurslarini samarali taqsimlash, xarajatlarni nazorat qilish va daromadlarni oshirish imkonini beradi. Shu bilan birga, moliyaviy tartibga solish institutlar va korxonalarning moliyaviy barqarorligini ta'minlash, moliyaviy xavflarni kamaytirish va qonuniy talablarni bajarishda muhim vosita hisoblanadi. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, moliyaviy rejalashtirish va tartibga solish o'rtasidagi uyg'unlik, korxonalarda investitsiya samaradorligini oshirish, qarzlarni boshqarish va likvidlikni nazorat qilishga yordam beradi. Shu nuqtai nazardan, moliyaviy rejalarni ishlab chiqish va ularni qat'iy tartibga solish korxonalarning uzoq muddatli rivojlanishi va raqobatbardoshligini ta'minlashda asosiy vosita hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Akhmedov, B. "Moliyaviy menejment asoslari", Toshkent: Iqtisodiyot, 2018.
2. Karimov, O. "Korxonada moliyasini boshqarish", Toshkent: Moliyaviy Nashr, 2020.
3. Islomov, R. "Moliya va kredit nazariyasi", Toshkent: Fan va Texnologiya, 2019.
4. Brealey, R., Myers, S., Allen, F. Principles of Corporate Finance, New York: McGraw-Hill, 2022.
5. Ross, S., Westerfield, R., Jaffe, J. Corporate Finance, New York: McGraw-Hill, 2021.
6. Zokirov, A. "Moliyaviy rejalashtirish va investitsiyalar", Toshkent: Iqtisodiy Tadqiqotlar, 2020.
7. Jensen, M., Meckling, W. "Theory of the Firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure", Journal of Financial Economics, 1976.
8. Saunders, A., Cornett, M. Financial Institutions Management, New York: McGraw-Hill, 2021.
9. Tursunov, S. "Moliyaviy tartibga solishning zamonaviy usullari", Toshkent: Moliyaviy Tadqiqotlar Jurnal, 2019.
10. Fabozzi, F., Modigliani, F. Capital Markets: Institutions and Instruments, Boston: Pearson, 2020.
11. Shukurov, D. "Korxonada moliyasida risklarni boshqarish", Toshkent: Iqtisodiyot va Moliyaviy Menejment, 2021.
12. IMF. Fiscal Transparency Handbook, Washington D.C.: IMF, 2021.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. № 12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100